

REFERAT Det Grønne Råd d. 27-02-2023

Mødedato Mandag d. 27. februar 2023 kl. 15:30

Mødested Svendborgvej 135, VS

Indholdsfortegnelse

1. Referat.....	3
-----------------	---

1. Referat

Sagsfremstilling

Deltog:

Jesper Kiel (Svendborg Kommune Teknik- og Miljøudvalget)
Flemming Madsen (Svendborg Kommune Plan- og Lokalsamfundsudvalget)
Allan Mortensen (Fyns Familielandbrug)
Anni Borup (Naturstyrelsen)
Bo Egelund (NOAH)
Christian Ahlefeldt (Dansk Skovforening)
Christian Vesterager (Patriotisk Selskab)
Hans Jakob Clausen (Centrovic)
Ian Heilmann (Dansk Botanisk Forening)
Jacob Foged (Danmarks Jægerforbund)
Rasmus Elmquist Casper (Geopark Det Sydfynske Øhav)
Niels Andersen (Dansk Ornitologisk Forening)
Ninna Larsen (Friluftsrådet)
René Lund Chetronoch (Danmarks Naturfredningsforening)
Søren Hansen (Svendborg Vandløbslaug)
Lasse Ussing (Svendborg Natur- og Miljøskole)
Poul-Ivan Ikkala (Svendborg Kommune, Trafik og Infrastruktur)
Marianne Wedderkopp (Svendborg Kommune, afdelingschef Klima, Natur og Miljø)
Per Rygaard (Svendborg Kommune, afdelingsleder Klima, Natur og Miljø)
Liselotte Kæmpe (Svendborg Kommune Klima, Natur og Miljø, Referent)
Nicolai Wøldike Schmith (Svendborg Kommune, biolog Klima, Natur og Miljø) – pkt. 4
Therkel Broe Christensen (Svendborg Kommune, biolog Klima, Natur og Miljø) – pkt. 6
Morten Hjort (Svendborg Kommune, biolog Klima, Natur og Miljø) – pkt. 6
Dorit Fruergaard (Svendborg Kommune, biolog Klima, Natur og Miljø).

Afbud:

Jens Fabricius (Cyklistforbundet)
Mette Thybo (Naturama)
Michael Mortensen (Svendborg Museum)

Ikke til stede:

Lars Ellermann (Svendborg Sportsfiskerforening)

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Opfølgning på sidste møde den 1. december 2022 v/ Jesper Kiel og Marianne Wedderkopp.

3. Meddelelser/kort nyt v/ Jesper Kiel og Marianne Wedderkopp.

- Status skovrejsningsprojekt ved Svendborg v/Anni Borup
- PFAS
- Vandindvinding ved Hvidkilde
- Fredningsforslag Vejstrup Ådal v/ René Lund Chetronoch

4. Biodiversitetsundersøgelse. Konsulentfirmaet WSP har kortlagt biodiversiteten i kommunen som grundlag for en evidensbaseret naturforvaltning og prioritering. Afrapporteringen omfatter også forslag til indsatser. Nicolai Wøldike Schmith præsenterer rapporten.

5. Forslag til naturindsatser i 2023. Jesper Kiel/Marianne Wedderkopp kommer med Teknik- og Miljøudvalgets forslag til indsatser på naturområdet i 2023 som oplæg til drøftelse.

6. Stenrev og ålegræs i Øhavet. Svendborg Kommune er sammen med de øvrige kommuner i Projekt Liv i Lillebælt i gang med at planlægge en række naturgenopretningsprojekter i Øhavet og i Lillebælt. Der arbejdes med stenrev, ålegræs og biohuts, som har til formål at forbedre biodiversitet og klima. Terkel Broe Christensen orienterer om projektets status herunder om en snarligt kommende workshop hvor alle interesserede inviteres til at bidrage med gode ideer og lokal viden.

7. Ønsker til ekskursionen den 10. maj og forslag til emner til de kommende møder.

8. Eventuelt.

Ad 1)

Dagsorden blev godkendt.

Per Rygaard, der er ny afdelingsleder i Klima, Natur og Miljø blev præsenteret.

Ad 2)

Ansøgning til Velux Fonden om midler til stenrev er sendt ud til rådets medlemmer.

Vi har fået rapporten fra biodiversitetsundersøgelsen – Nicolai Wøldike Schmidt orienterer om den i dag.

Christian Vesterager har spurgt om biodiversitetsrapporten er offentliggjort. Rapporten bliver forelagt for Teknik- og Miljøudvalget på mødet i marts, og den vil først derefter blive offentliggjort og med forklaring.

Ad 3)

Status skovrejsningsprojekt ved Svendborg v/Anni Borup

Jordfordelingen har nu kørt i godt 2 år, og den slutter til sommer. Der er afsagt to kendelser. Den første gav 22 ha projektjord til skovrejsningen, den anden tilvejebragte 73 ha byttejord. Samtidig har henholdsvis 10 og 8 landbrugsejendomme byttet jord. Arrondering af landbrugsejendomme er også et formål med denne jordfordeling, der er multifunktionel. Jordfordelingsplanlæggeren fra Landbrugsstyrelsen arbejder hen mod en 3. og sidste kendelse i slutningen af april. Vi sender pressemeddelelse ud, når vi kender tidspunktet.

PFAS

Anni Borup orienterede om undersøgelser i Naturstyrelsen. Der er målt indhold af PFAS i græs fra 67 kystnære lokaliteter – de fleste langs vestkysten. Skum fra havet blæser ind over land og PFAS kan afsættes i vegetationen. Der er ikke undersøgt lokaliteter på Fyn, da tidligere målinger i havet omkring Fyn ikke har vist høje tal. Der er målt PFAS-koncentrationer over indikatorværdien på 60 lokaliteter – dvs. over den værdi, hvor der er risiko for at kunne finde PFAS i kød og blod i græssende kvæg. Efterfølgende blodprøver har ikke vist problematiske værdier.

(Korrektion fra Anni Borup: Naturstyrelsen gør opmærksom på, at der i efterfølgende blodprøver, nu er fundet værdier i blodprøver fra kvæg over grænseværdien for flere af arealerne).

Naturstyrelsen gør i nye forpagtningsaftaler opmærksom på, at der kan være PFAS på arealerne. Naturstyrelsen har brugt 1 mio. kr. på undersøgelserne og afventer nu udmeldinger fra Fødevarestyrelsen.

Jesper Kiel orienterede herefter om kommunens arbejde i relation til PFAS. Det er en problematik, som vokser i hænderne på mange myndigheder. Der foretages analyser af drikkevandet for PFAS på alle vandværker. Der er fundet PFAS over grænseværdien i én boring, og den er taget ud af drift. Derudover er fundet PFAS tæt på grænseværdien i tre borer – alle i Svendborg by. Kort med disse borer fremgår af bilag 1. Svendborg Vand og Affald undersøger hver måned for indholdet af PFAS i drikkevandet, som sendes ud til forbrugerne, og der er ikke registreret overskridelser. Svendborg Kommune værner meget om de store kildepladser, og derfor deltagelse i skovrejsningsprojektet ved Skovmølleværket. Kommunen samarbejder med Region Syddanmark om at opspore forureningskilden i Svendborg by. Kommunen er også ved at kortlægge punktkilder og eventuelle risici for natur

og miljø.

Vandindvinding ved Hvidkilde

Marianne Wedderkopp orienterede om, at kommunen har fået en ansøgning fra Svendborg Vand om at kunne indvinde 700.000 m³ om året fra kildepladsen ved Hvidkilde. I forbindelse med behandling af ansøgningen skal kommunen sikre vandkvaliteten i Hvidkilde Sø. Der vil kunne stilles krav om kompenserende foranstaltninger. Christian Ahlefeldt gjorde opmærksom på, at der er alternative muligheder for vandindvindingen. Christian Ahlefeldt fandt, at det er et spørgsmål om økonomi kontra miljø. Jesper Kiel så det som en balance mellem at sikre godt drikkevand og sikre natur/miljø.

Fredningsforslag Vejstrup Ådal v/ René Lund Chetronoch

Fredningsforslaget for Vejstrup Ådal er offentliggjort og ligger på Fredningsnævnet for Fyns hjemmeside. Fredningsnævnet forventer at afholde et offentligt møde den 28. april med efterfølgende besigtigelse, hvis nogen ønsker det.

Ad 4)

Nicolai Wøldike Schmith præsenterede biodiversitetsundersøgelsen fra WSP – 'Kortlægning af biodiversitet og forslag til indsatser'. Undersøgelsens afrapportering er sendt ud til medlemmerne i rådet før mødet. Oplæg er vedlagt som bilag 2.

Wøldike Schmith gennemgik indledningsvist baggrunden for undersøgelsen og formålet: at få kortlagt forekomsten af truede/rødlistede arter i kommunen og få anbefalinger til indsatser for at højne biodiversiteten i kommunen. Herefter gennemgik Nicolai Wøldike Schmith undersøgelsens delelementer med opsamling og sortering af eksisterende data (ca. 800.000 observationer) samt nye feltundersøgelser. Ud fra disse data har WSP genereret et Heatmap, der viser, hvor i kommunen, der er fundet flest rødlistede arter. Nicolai Wøldike Schmith viste eksempler på særlige fund. Herefter fortalte Nicolai Wøldike Schmith om WSP's forslag til indsatsområder. Der er 18 forslag med projektområder fra 3,5 ha til 480 ha og med en anslået projektøkonomi på 10.000 kr. til 35 mio. kr. Nicolai Wøldike Schmith gennemgik indsatsforslag for et område omkring Skansen på Tåsinge som eksempel på beskrivelser og tiltag. Nicolai Wøldike Schmith fortalte, at der er tale om projektidéer, der efterfølgende skal detailvurderes i kommunen, før der kan arbejdes videre med dem. Marianne Wedderkopp understregede, at indsatserne gennemføres gennem frivillige aftaler mod økonomisk compensation.

Ninna Larsen spurgte, om det kan være rigtigt at afholde de foreslåede 'vandal-dage' i grusgraven i Stevneskoven, idet hun henviste til, at det er levested for markfirben. Nicolai Wøldike Schmith svarede, at kommunen tager hensyn til markfirben.

Søren Hansen spurgte om, hvordan kommunen sikrer afvanding af naboarealer, hvis grøfter lukkes. Nicolai Wøldike Schmith fortalte, at der vil blive foretaget relevante undersøgelser og gældende regler, herunder vandløbsloven vil blive overholdt.

Bo Egelund fortalte om området ved Skansen i 60'erne og om hvordan det blev brugt. Bo Egelund opfordrede til at involvere de lokale i projekterne, bl.a. i forhold til adgang.

Christian Ahlefeldt fandt, at undersøgelsen var noget frygteligt makværk og havde ønsket, at WSP skulle have været til stede på mødet. Det var blevet afvist af kommunen med begrundelse i en for stor en udgift. Dels er der relevante områder, som ikke er undersøgt – f.eks. et område med urørt skov i Hedeskoven, dels er økonomien forkert. Erstatningsbeløbene hænger ikke sammen med konsekvenserne for bl.a. bagvedliggende arealer, der er ikke tænkt arrondering og konkret svarer beløbet, der er angivet for indsatser i Hedeskovens moser (Skovholm og Ravnebjerg moser) til det, som kommunen årligt bruger på plejen – her er det angivet som et engangsbeløb. Christian Ahlefeldt anførte desuden, at projekt 21/Kirkebykovene mangler at beskrive, at der faktisk er et igangværende samarbejde mellem kommunen og lodsejeren – og at f.eks. vandstanden bliver styret ifølge aftale med biologerne fra Amtet. Dorit Fruergaard bekræftede dette. Christian Ahlefeldt fandt desuden, at WSP burde have været i kontakt med lodsejerne. Dorit Fruergaard oplyste, at der i forbindelse med detailplanlægning af et projekt også tages hensyn til arrondering af de arealer, som ikke inddrages i projektet og at kontakt til lodsejerne har ikke ligget i WSP's opdrag. Jesper Kiel sagde, at kommunen har bedt WSP om en biodiversitetsundersøgelse og at dialogen med lodsejere først kommer i næste skridt.

Ninna Larsen undrede sig over, at soldug ikke er nævnt i Rødme Svinehaver. Ian Heilmann fortalte, at der er tre arter af soldug, og at det er den almindelige Rundbladet soldug, der er i Egebjerg Bakker. Da den ikke er rødlistet, er den ikke med i undersøgelsen.

Christian Vesterager fandt, at undersøgelsen er ugrundig og amatøragtig med en stærk slagside. Det er problematisk, at man ikke har involveret lodsejerne, men det er så i næste runde. Christian Vesterager nævnte, at der mangler hensyn til kulturhistoriske værdier og lokale interesser, hvilket er i modstrid med UNESCO. I Thurø Fællesskove vil man f.eks. veteranisere gamle flådeeege, som ejerne har passet i flere hundrede år. Christian Vesterager fandt også, at de økonomiske vurderinger er urealistiske. Det skal ganges med minimum 'pi'. Der mangler også økonomiske betragtninger for resten af ejendommen, når noget af en ejendom indgår i et projekt.

Jesper Kiel medgav, at der er usikkerhed om rapportens økonomiske overslag. Der skal afsættes mange flere penge til en dyberegående økonomisk udredning. Undersøgelsen giver os et blik på, hvor vi har biodiversiteten, men er ikke et færdigt indsatskatalog. Det er et prioriteringsværktøj og giver en indikation af, hvad vi vil kunne nå med de sparsomme midler, som vi har. Måske kan vi komme i gang med flere projekter ved at søge f.eks. EU.

Christian Vesterager fandt det problematisk, at der beskrives 18 indsatser på et ufuldstændigt grundlag. Christian Vesterager ønskede en tilkendegivelse af, at indsatserne udelukkende vil blive gennemført på baggrund af frivillige aftaler, og at der ikke kommer fredningssager. Jesper Kiel kunne ikke forudbestemme, hvad kommende kommunalbestyrelser vil vedtage.

René Lund Chetronoch fandt det godt med en undersøgelse og en evidensbaseret tilgang til naturforvaltningen. 0,5 mio. kr. til undersøgelsen er ok og godt givet ud. Der er potentiale til at naturen i Svendborg bliver bedre, og der er behov for en slagside til naturen. Der er ikke meget natur i Svendborg. Naturen har brug for mere plads. René Lund Chetronoch var bekymret over

kommunens lave budget til natur – der kan man ikke nå ret langt. Frivillige aftaler kommer måske ikke til at holde i længden. René Lund Chetronoch var tilfreds med undersøgelsens fokus på insekter, men savnede fuglene. Vi skal se på samspillet mellem arterne og helheden. René Lund Chetronoch minde om kommuneplanens Grønt Danmarkskort og anbefalede at inddrage borgere og organisationer.

Ian Heilmann var langt mere imponeret. Ian Heilmann kunne også se mangler, men det er 18 indsatsforslag med visioner udvalgt på baggrund af de røde områder på undersøgelsens Heatmap. At forøge arealet på i forvejen værdifulde mindre områder giver meget f.eks. Rødme Svinehaver, idet biodiversiteten er proportional med naturområdets størrelse. Det er visionært og en rapport for naturen. Skansen er et oplagt indsatsområde også fordi det ligger tæt på Svendborg. Jeg håber det kan lade sig gøre.

Niels Andersen nævnte, at det ikke tjener Grønt Råd til ære at tale naturen ned. Christian Vesterager mente ikke, at det var tilfældet.

Niels Andersen fandt det fint med fokus på insekter, men efterlyste en omtale af de rødlistede fuglearter. Niels Andersen fandt det for rettidig omhu at tage områder lidt længere inde i land med i det store område på Sydtåsing, så strandengene kan flytte ind i land, når de nuværende bliver oversvømmet. Nicolai Wøldike Schmith nævnte, at udvalgte fuglearter indgår i undersøgelsen (jf. bilag A+B).

Jesper Kiel samlede op og konstaterede, at der ikke er nogen som siger, at undersøgelsen har været en dårlig idé, men at der kan stilles spørgsmål ved økonomien. Udkast til referat vil blive sendt ud til kommentering, og man har mulighed for at komme med ændringer til egne udtalelser.

Christian Ahlefeldt spurgte, om man kan indsende kommentarer til rapporterne. Jesper Kiel svarede, at rapporterne er afleveret til kommunen. Der vil ikke blive ændret i dem, men at der bliver mulighed for at komme med input i forbindelse med den kommende revision af 'Natur og Friluftsliv'.

Ad 5)

Marianne Wedderkopp og Jesper Kiel fremlagde Teknik- og Miljøudvalgets forslag til udvalgte indsatser på naturområdet i 2023. Der er projekter i Syltemade Ådal, på Skansen, ved vandhuller ved Langemarken og i Thurø Østerskov. Formål, indsats og økonomi blev gennemgået. Udvalgets bruttoliste blev også vist. Områderne er vist i bilag 3. Jesper Kiel forklarede, at der er et budget hertil på 375.000 – midler, der bruges til indsatser på private arealer. Der er andre midler til indsatser på kommunens egne arealer og til indsatser inden for Natura 2000-områderne. Der er medtaget indsatser for et større beløb, idet indsatserne gennemføres på baggrund af frivillige aftaler.

Christian Vesterager måtte angribe, at der er indsatser med fra WSP-rapporten før de er behandlet. Marianne Wedderkopp forklarede, at der er stort sammenfald mellem de indsatser, som WSP foreslår, og kommunens nuværende planer. Flemming Madsen nævnte, at nogle af indsatserne har været med i Natur og Friluftsliv siden 2013.

Christian Ahlefeldt gjorde opmærksom på statslige støtteordninger til biodiversitet i skovene.

Ad 6)

Terkel Broe Christensen og Morten Hjort fortalte om kommunens arbejde med at øge biodiversiteten i farvandene omkring Svendborg gennem etablering af stenrev, udplantning af ålegræs og opsætning af biohuts ('fiskebørnehaver'). Der vil også være en positiv klimaeffekt gennem CO₂ optag i ålegræs. Vi fik en redegørelse for miljøtilstanden i Øhavet og et historisk tilbageblik på udviklingen i torskebestanden. Den økologiske tilstand er dårlig og fiskebestanden er trængt. Samarbejdet med de øvrige kommuner i projektet 'Liv i Lillebælt' og økonomien i projektet blev beskrevet. DTU Aqua har udarbejdet to rapporter om henholdsvis 'Miljøtilstand og presfaktorer i Lillebælt' og om 'Virkemidler og tiltag til forbedringer af miljø- og naturforholdene i Lillebælt'. På baggrund af disse to rapporter og en lang række data har arbejdsgruppen i Svendborg Kommune udarbejdet ét potentialekort for placering af stenrev med bruttoområder og ligeledes ét potentialekort for udplantning af ålegræs. Der skal f.eks. tages hensyn til bundforhold, iltsvind, sejlruter, kabler og hvor der tidligere har været stenrev. De to potentiale kort blev vist. Der er forskellige typer af stenrev: linjerev, fladerev, huledannende rev og smoltrev. Herefter blev de næste skridt i projektet gennemgået. Der bliver bl.a. holdt en workshop for alle interesserede med henblik på at sikre lokal involvering, samle lokal viden for at få kvalificeret administrationens forslag til indsatser og deres placering. Det Grønne Råd vil også få en invitation og Terkel Broe Christensen opfordrede til at medlemmerne vil dele invitationen i de forskellige organisationer. Rådets medlemmer blev også inviteret til at komme med yderligere bemærkninger til kommunens indsatser og forslag til hvem, der skal inviteres til workshop. Oplægget, der indeholdt mange links, er vedhæftet som bilag 4.

Det samlede budget er på godt 67 mio. kr., hvor kommunerne samlet søger Veluxfonden om halvdelen (ansøgningen er tidligere sendt ud til Det Grønne Råd). Svendborg Kommune har afsat 360.000 kr. årligt i fem år til at arbejde med projektet, heraf 300.000 kr. til løn og 60.000 kr. til driften af et fælles sekretariat. Kommunen vil søge at finde egenfinansiering til etableringen gennem fundraising.

Lasse Ussing spurgte, hvor mange stenrev man kan få for 8 mio. kr. Terkel Broe Christensen havde ikke eksakte priser. Lasse Ussing anbefalede, at der også placeres stenrev nær kysten på Fyn, hvor de vil være let tilgængelige for formidling.

Flemming Madsen spurgte, hvorfor der ikke var fundet potentiale for stenrev ved Fyns kyst. Arbejdsgruppen vil se på området igen.

Hans Jakob Clausen spurgte hvor store sten, der skal bruges. Terkel Broe Christensen fortalte, at der til biohuts skal bruges knytstående store sten, for stenrev er der ingen begrænsning.

Ninna Larsen spurgte, om der bliver fisket med trawl/muslingeskrab i Øhavet. Terkel Broe Christen mente ikke det er tilfældet, da der ikke er noget at fiske efter længere. Arbejdsgruppen tjekker op på fiskeriet.

Flemming Madsen anbefalede at spørge de gamle fiskere, hvor der tidligere har været ålegræs.

Ian Heilmann nævnte, at der bliver stillet spørgsmål ved rigtigheden af den undersøgelse, der viser at CO₂-lagringen i ålegræsset i Thurø Bund er meget høj.

Etablering af ålegræsegne gennem udplantning er meget ressourcekrævende. Svendborg Kommune vil derfor gerne i kontakt med frivillige udplantere. Rasmus Elmquist Casper oplyste, at de i Geopark Det Sydfynske Øhav følger projektet tæt og med stor interesse. I forhold til frivillige hjælpere er Geoparken med i et projekt om at udvikle turisme produkter, hvor turisten er med til at udføre samfundsnyttigt arbejde – og udplantning af ålegræs kunne være et emne. Rasmus Elmquist Casper opfordrede til en tæt dialog herom.

Ad 7)

Ønsker til ekskursionen:

Ninna Larsen foreslog Skarø og strandengen ved Ballen/Syltemade Ådal.

Christian Ahlefeldt opfordrede til at rådet kommer ud og ser de problemer, som han og Christian Vesterager har påpeget.

Jakob Foged foreslog at se nogle af de aktuelle indsatsforslag.

Rasmus Elmquist Casper nævnte, at der er sammenfald mellem nogle naturindsatserne og Geoparkens indsatser, hvor der også udarbejdes plejeplaner.

Allan Mortensen foreslog skovrejsningsprojektet. Marianne Wedderkopp nævnte, at der ikke er noget at se endnu. Anni Borup mente, at det kunne være oplagt næste år.

Søren Hansen efterspurgte at se nogle områder, hvor det går godt – ting som virker. Dette kunne Christian Vesterager tilslutte sig.

Jesper Kiel takkede for forslagene og nævnte, at geografien/transporttid også får betydning for programmet.

Emner til de kommende møder:

Lasse Ussing foreslog en opfølgning på rådets arbejde med adgang til naturen og at skovstrategiens zoneinddeling drøftes.

Ad 8)

Christian Ahlefeldt har bedt om en status for indsatsen for BNBO i Svendborg Kommune. En opgørelse fra DN viser, at der ikke er sket noget i Svendborg Kommune inden udgangen af 2022 og Christian Ahlefeldt mener ikke, at dette er rigtigt.

Marianne Wedderkopp fremlagde en status.

Private vandværker

2 vandværker, hvor der er ved at blive indgået BNBO-aftaler: 4 boringer.

4 vandværker, hvor der arbejdes på aftaler indenfor BNBO'erne: 13 boringer.

2 vandværker, hvor arbejdet med BNBO'erne ikke er kommet i gang endnu: 3 boringer.

6 vandværker, hvor BNBO'erne ikke skal beskytte yderligere. 14 boringer.

Svendborg Vand

Aftale tæt på indgåelse for ca. 75 % af BNBO-arealet, der skal beskyttes.

René Lund Chetronoch vidste ikke, hvor tallene kom fra, men vil gerne komme ud med en pressemeddelelse med de rigtige tal. Det aftaltes, at Marianne Wedderkopp sender status til René.